

[דף סיכום בחינה](#)

מזהה בחינה: 001000276823 מזהה סטודנט: 368291

שם קורס: ילדים במשפט

מספר שאלה	ניקוד מירבי	ציון
1	100.00	93.00

0

ציון בחינה סופי : 95.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

***** לתשומת לבך, במידה וההערות מופיעות ב "ג'יבריש" יש להוריד את הקובץ למחשב ולפתוח ב - reader acrobat *****

מספר הקורס: 99-9121-01

שם הקורס: ילדים במשפט

סמסטר ב'

מועד א'

שם המרצה: ד"ר איריס עדניה נץ

משך הבחינה: שעתיים

חומר עזר – יועלה כנספח לבחינה – אמנת זכויות הילד, חוק הנוער (טיפול והשגחה), חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), חוק אומנה לילדים.

בהצלחה!

1- עיגונים בסעיף זה יהיו לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), (להלן- חוק הנזקקות):

הוגשה בקשה לצו נזקקות עבור ר', משום שלא הגיעה לבית הספר ונמצאה משוטטת וחשופה לסיכון.

סיווג הנזקקות: תחילה, יש לוודא תחת איזה תת-סעיף נסווג את המקרה הזה בעניין הנזקקות, לפי ס20. ניתן לומר שאמה של ר', על אף דבריה, איננה מסוגלת לטפל בה משום התנהגותה ומצבה הנפשי (ס20(2)) וכן ניתן לומר שמצבה הנפשי של ר' נפגע בשהייה בביתה (ס20(6)), אלו בדרך כלל הסעיפים הרלוונטים לעניין הכרזת נזקקות כיוון שהם מאפשרים פרשנות רחבה לתוכם. בנוסף, ניתן לומר שהיא נמצאה משוטטת ולכן זה עונה על מקרה בתת-סעיף 4.

הוראות בית המשפט: מאחר ור' מוכרזת כנוער נזקק, יכול ביהמש להורות על מספר הוראות, ביניהן, הוצאתה מהבית והעברתה למסגרת חוץ-ביתית (חוק הנזקקות, ס30, 4), אם אין דרך אחרת להבטיח את הטיפול בו, מתוך ההנחה שטובת הילד תהא תמיד לגדול עם הריו הביולוגיים.

האם זוהי אכן טובתה של ר'? טובת הילד הינה עקרון על הקבוע בס30 לאמנה בדבר זכויות הילד (להלן-האמנה). במקרים ספציפיים של ילדים נזקקים הוא יהווה שיקול מכריע בעניינם. עקרון זה בא להבטיח את מכלול האינטרסים והצרכים שילד זקוק להם ושדרכי הטיפול שייקבעו יהיו הטובים ביותר עבורו. בעניין פלוני, נקבע כדעתה של שטרסברג-כהן, כי עקרון טובת הילד הוא עקרון על ממנו נגזרות הזכויות האחרות, וועדת רוט לוי הסכימה עם קביעה זו. במקרה שלנו, ניתן לומר שטובתה של ר' היא אכן להתגורר במסגרת חוץ-ביתית, כך שיהיו לה תנאי מחיה טובים יותר ותוכל להגשים את הפוטנציאל שבה, לפי עקרון החיים, הישרדות והתפתחות (ס60 לאמנה). בנוסף, יש להתייחס לרצונה של ר', מאחר והיא כבר נערה בת 15 ויש לה הזכות להשמיע את קולה ולהשפיע על חייה, לפי עקרון ההשתתפות (ס120 לאמנה). במקרה זה, ר' ביקשה שלא לצאת מהבית, אם כן, מדוע היא הוצאתה ממנו? קיים מתח בין עקרון טובת הילד לעקרון ההשתתפות, כאשר הילד רוצה משהו שאינו בהכרח לטובתו. במקרים כאלו, נעדיף את טובת הילד ולא את רצונו האישי. במקרה זה, טובתה של ר' היא שר' תוצא מהבית למרות רצונה להישאר בו. נראה שבמקרה זה אין אפליה במקרה של ר' לכן אין פגיעה בעקרון השוויון (ס20 לאמנה).

ניתן לומר כי הוצאתה מהבית היא קיצונית מידי, שכן, ניתן להבטיח את טובתה על ידי מינוי אחיה הגדול לאופוטרופוס שלה ושהוא ימונה על הטיפול בה כיוון שהוא בעל אמצעים, או, ככל שהדבר מתאפשר, לעשות מאמצים בדבר העברתה לבן משפחה טרם הוצאתה מהבית (לדוגמא- יש לוודא האם נכון לעשות מאמצים לגבי מציאת אביה של ר', שמעובדות המקרה עולה כי הוא אינו בתמונה?). שהוצאתה מהבית תהיה המוצא האחרון לפתרון מצבה, משום שטובת הילד היא לגדול עם משפחתו הביולוגית.

בנוסף, כיוון שר' מעל לגיל 8, האפשרות של השמתה במשפחת אומנה לפי חוק האומנה 2016 או במסגרת אימוץ נראית פחות רלוונטית, על כן נראה כי מסגרת חוץ ביתית היא האפשרות הטובה ביותר עבור ר'.

על כן נראה כי טובתה היתה הוצאתה מהבית, כך יינתן לאימה מספיק זמן להשתקם ולר' אפשרות לגדול בצורה מיטיבית, כדי שתוכל לשוב לאימה.

נמנה אופוטרופוס לדין כאשר הילד לא יכול להשמיע את דעתו או כאשר האופוטרופוסות האוטומטית של ההורים נשללה על ידי בית המשפט בעקבות מעשיהם או מצבם. במקרה זה, ר' תיוצג על ידי עורך דין כיוון שלא יכולה להיות מיוצגת על ידי אימה, שכן, היא הוצאה מהבית בגלל התנהגותה.

בית המשפט החליט בצו ביניים, לפי ס120 לחוק הנזקקות, בעקבות מעשיה של ר' להעבירה למעון נעול. יש לבדוק האם צו הביניים נעשה כדין בהתאם לנסיבות: יש לבחון האם נראה מהסיפור שהילד יוכרז כנזקק, האם המעשים אכן חיוניים ומואמים למצב והאם הצורך הוא מיידי. במקרה שלנו נראה כי תנאים אלו אכן מתקיימים, על כן, צו הביניים הוא כדין.

האם עו"ס אזרחי או קצין מבחן? האם מעשיה של ר' (בעלי האופי הפלילי) יסווגו כהתנהגות נגזרת מהוצאתה מהבית והכרזתה כנערה נזקקת או כפעילות עבריינית של נוער עובר חוק, ואז מקרה זה יועבר לקצין מבחן? ההנחה היא שנוער עובר חוק איננו בעל כוונה רעה לפגוע, אלא הוא מתנהג באופן לקוי כתוצאה מגילו, חוסר בשלותו, ואם הוצא מהבית, אז ממצבו כנזקק. בנוסף, קיימת בעיית ההסללה, לפיה, כאשר פותחים פתח לנער להפוך להיות נער עובר חוק, אנו בעצם סוללים לו את הדרך להיכנס לעולם הפלילי, דבר שלא בטוח נרצה לעשות, אם כי לרוב, המקרה כן יעבור לקצין מבחן ויבדק במסגרת חוק הנוער (ענישה ודרכי טיפול) (להלן- חוק הענישה).

האם העברתה למעון נעול מגשימה את עקרון טובת הילד? העברתה למעון נעול הינה אמצעי קיצוני. ההסתגלות שלה היתה קשה ומורכבת ולקח לה זמן. ניתן לטעון שאמצעי זה פוגע במספר זכויותיה של ר' ביניהן הזכות לקשר עם ההורים (ס90 לאמנה) והזכות לטיפול כשסביבת המשפחה נשללה ממנו (ס200 לאמנה). בנוסף, ניתן לומר שצעד זה יפגע בזכויות ההורים להיות חלק מחייב ולהפשיע על הגידול שלה (ס50 לאמנה). לפי המודל הליברלי בעקבות הדור השני של הפמיניזם, יש לר' זכויות בדבר מערכות היחסים והקשרים שלה, שנקראות "זכויות יחס ואחריות" ואין לשלול אותן ממנה, גם בהשמתה למעון נעול.

חובת דיווח לפי הוראות ס368ד לחוק העונשין: סעיף ב- קיימת חובת דיווח מנהלית לבעל המוסד הטיפולי לדווח לעו"ס על עבירת שנעברה בקטין, גם מחוץ למסגרת המוסד, אם יש לו יסוד סביר להניח שנעברה עבירה.

+50

(1)

2- עיגונים בסעיף זה יהיו לפי חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), (להלן- חוק הענישה):

ניקוד על שאלה 1

בעקבות בריחתה של ר' יחד עם ד' לביתו של חבר שלה, שם הוא אנס את ד', הוחלט בבית המשפט בצו ביניים להעבירה למעון נעול. המקרה יבדק תחת חוק הענישה, כיוון שר' מעל לגיל 14, כשהמטרה העיקרית היא שימת דגש על השיקום של הילד, הטיפול בו ושילובו בחברה לאחר המעשה (ס10).

יש לבחון מהן זכויותיה של ר' בשלבים הבאים העולים מתוך הקייס:

זכותה לשינוי דרכי הטיפול לאחר שהייה של שישה חודשים במעון הנעול: כחלק מעקרון ההשתתפות (120 לאמנה), יכול הקטין להישמע ולהביע את רצונו בכל הנוגע למצבו, אם כן לר' קיימת הזכות להשמיע את דעתה ולבקש לשנות את מצבה. יכול בית המשפט להכריע ולבחור באחת מבין האפשרויות: הליך פלילי ומתן גזר דין, צו טיפול או זיכוי מלא. מאחר ובית המשפט בחר באפשרות של צו טיפול, כלומר עדיין ללא הרשעה בפלילים אך מוסד נעול, קיימת לר' הזכות לשנות את תכנית הטיפול בה. דבר זה ייעשה על ידי בקשת קצין המבחן ובאישור בית המשפט.

זכויותיה בח בחקירת קטין חשוד, זכויותיו הן שישמיעו בפניו את זכויותיו (כל מה שהוא עשוי לומר ולעשות יכול לשמש כנגדו), זכות היועץ בסגור זכותו לנוכחות הוריו (הזכות לנוכחות הורים אינה מוחלטת, כיוון שאם הם מפריעים להליל ניתן להוציא אותם). יש לוודא כי אלו מתקיימים על מנת לחקור את הקטין (90).

בבקשת המעצר של המשטרה לפרקליטות: מעצר קטין בבית כלא (כלא אופק), וכן כבילתו במקום ציבורי, יהווה המוצא האחרון, וייעשה רק אם לא ניתן לפעול בדרך אחרת להשגת מטרת המעצר (100). בנוסף, יכול בית המשפט להמיר את מעצר הקטין באחת מההוראות האמורות בס3 לחוק הנזקקות כחלופה למעצר. במקרה שלנו, עשה נכונה בית המשפט כאשר החליט על מעצר של חמישה ימים במעון הנעול (בחר בפעולה בחוק הנזקקות המוזכרת בס3, 4) ולא בבית כלא, משום שהחוק מגביל את מעצר הימים עד ל15 ימים (100ט).

בהמלצת המשטרה להגשת כתב אישום: קיימת התיישנות של שנה עד להגשת כתב אישום לקטין (100). במקרה שלנו, עוד לא עברה שנה כך שקיימת האפשרות להגיש כתב אישום. בנוסף, מעל לגיל 13 של הקטין, כתב אישום יוגש רק בהתייעצות ובהמלצותיו של קצין המבחן. כאן, קצין המבחן ממליץ שלא להגיש כתב אישום, זאת משום שיתוף הפעולה של ר' והתקדמותה.

הליכים חלופיים: קצין המבחן מחוייב לשקול את התאמת הקטין להליך חלופי להליך האדברסרי הרגיל בבית המשפט, אם יש לו יסוד להניח כי המקרה יוביל למעצר הקטין ובית המשפט ידון באישור הליך זה בהמלצתו (120א). במקרה שלנו, יכול וצריך קצין המבחן לשקול את האלטרנטיבות הבאות, שיהוו חלופה מוחלטת להליך הפלילי או הטיה שלו, כלומר, הליך מקביל שעשוי לגרור הקלה בענישה הפלילית לקטין:

1. צדק מאחה- גישור בין הפוגע לנפגע. כך הנפגעת מקבלת הכרה בפגיעתה, הנוער הפוגע לוקח אחריות על מעשיו ונוצר מצב אופטימלי של השגת היעדים לשני הצדדים.

2. הליך קד"מ- הליך שמעודד מפגש בין הצדדים בנוכחות גורמי מקצוע. למרות שבישראל הליך זה לא מתאפשר כשמדובר בנערים פוגעים מינית, יש לשקול זאת כחלופה אפשרית או כהליך המתבצע במקביל להליך הפלילי הרגיל, שכן הוא מביא לתוצאות המיטיבות ביותר.

3. טיפול מותנה- יש אפשרות להעמיד על תנאי את ההליך הפלילי אם הקטין יתמסר להליך הטיפול הייעודי שיקבע לו בית המשפט. ורק אם לא יבצע את תכנית הטיפול שלו, ייפתח ההליך הפלילי.

השלכות לעתיד: יש מקום לדון גם בהשלכות האפשריות שיקרו אם ייפתח הליך פלילי נגד ר'. ניתן לומר שכיוון שר' פעלה מתוך פחד ולא מרצון לפגוע, יש מקום לרכך את האפשרות שייפתח נגדה תיק פלילי והיא תירשם רישום פלילי, כיוון שדבר זה עשוי להשפיע על חייה באופן שלילי. למשל בעניין הצבא, כשהיא רק בת 15 ומצפה לה גיוס בגיל 18. נרצה לעודד נערים כאלו להכנס למסגרת צבאית, באישור הצבא, משום שמסגרת כזו יכולה להשפיע על חייהם בצורה חיובית. בנוסף, קיים נוהל מיוחד בצבא שמאפשר מחיקת רקורד פלילי אם השירות שלו היה ללא דופי.

+43

(1)

ניקוד על שאלה 2